

روابط ساختاری سبک‌های دلبستگی با طلاق عاطفی: بررسی نقش میانجی دلدزدگی زناشویی

محمد رضا پیام: دانشجوی دکتری تخصصی روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، ایران
 مجید محمود علیلو: استاد روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، دانشگاه تبریز، ایران (✉ نویسنده مسئول) m-alilou@tabriz.ac.ir
 مرضیه علیوندی وفا: استادیار روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، ایران

چکیده

کلیدواژه‌ها

دلدزدگی زناشویی،
 سبک‌های دلبستگی،
 طلاق عاطفی

زمینه و هدف: سبک‌های دلبستگی به عنوان عوامل مؤثر در بروز یا تداوم طلاق عاطفی و دلدزدگی زناشویی در نظر گرفته می‌شوند. هدف پژوهش حاضر مدل یابی ساختاری طلاق عاطفی براساس سبک‌های دلبستگی با میانجیگری دلدزدگی زناشویی می‌باشد.

روش: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه متقاضیان طلاق کلانشهر تبریز می‌باشد. تعداد ۲۵۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری در دسترس به عنوان نمونه انتخاب شدند و مقیاس طلاق عاطفی گانمن، پرسشنامه سبک‌های دلبستگی و مقیاس دلدزدگی زناشویی در آنها اجرا گردید. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و مدل یابی معادلات ساختاری در نرم افزارهای SPSS-24 و LISREL-8.80 تحلیل گردید.

یافته‌ها: نتایج نشان داد سبک دلبستگی ایمن و دوسوگرا با طلاق عاطفی رابطه معنادار ندارد و سبک دلبستگی اجتنابی و طلاق عاطفی رابطه مثبت معنادار دارد. همچنین، سبک دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا با دلدزدگی زناشویی رابطه مثبت معنادار و سبک دلبستگی ایمن با دلدزدگی زناشویی رابطه منفی معنادار دارد. نتایج مدل معادلات ساختاری نشان داد که سبک‌های دلبستگی بر طلاق عاطفی و دلدزدگی زناشویی نقش مؤثری دارند. نتایج مدل معادلات ساختاری مدل قابل قبولی را نشان داد.

نتیجه‌گیری: با توجه به افزایش طلاق عاطفی می‌توان برنامه‌ای تدوین کرد تا با کمک آن بتوان سبک‌های دلبستگی پاتولوژیک را جهت دهی یا اصلاح نمود.

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت‌کننده: حامی مالی ندارد.

شیوه استناد به این مقاله:

Payam M, Mahmoud Aliluo M, Alivandi Vafa M. Causal Relationships of Attachment Styles to Emotional Divorce: The Mediating Role of Couple Burnout. Razi J Med Sci. 2025(3 Nov);32.121.

Copyright: ©2024 The Author(s); Published by Iran University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the CC BY-NC-SA 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en>).

*انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC-SA 4.0 صورت گرفته است.

Causal Relationships of Attachment Styles to Emotional Divorce: The Mediating Role of Couple Burnout

Mohammadreza Payam: Ph.D. Candidate in Psychology, Department of Psychology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

Majed Mahmoud Aliluo: Professor, Department of Psychology, Tabriz University, Tabriz, Iran (* Corresponding Author) m-alilou@tabriz.ac.ir

Marziyeh Alivandi Vafa: Assistant Professor, Department of Psychology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

Abstract

Background & Aims: The study of attachment styles in relation to emotional divorce has attracted increasing attention in recent years. In any society that talks about trust, it is also possible to break it.

Recently, due to the wavering of values and changes in social norms that have caused changes in attitudes, expectations and expectations, and due to the changes that have occurred in the structure and relationships between couples, we are faced with a new division that divides divorce into two types, official and Emotionally divorce. In an official divorce, a man and a woman are legally separated from each other by referring to the court and have no obligations towards each other, but emotional divorce is the most important factor in the disintegration of the structure and the most fundamental part of society, i.e. the family, and causes the emotional disintegration of the family. it is possible.

In the explanation of emotional divorce, different approaches have been presented, each of which has tried to justify and explain the phenomenon of emotional divorce according to the psychological approaches of theorists, and for example, the theory of attachment styles proposes and explains the attachment styles of adults. If there are defective interactions between attachment styles, it provides the ground for entering the stages of emotional divorce and separation.

Another important reason that has a significant impact on emotional divorce is marital burnout. Every person starts his marital relationship with love and interest in his natural form, and his initial speculations are to maintain and continue this relationship. But sometimes, after some time, the husband and wife or both of them may have doubts about the depth and shape of their relationship, and because they do not see the necessary harmony between their expectations of life and the realities of their marriage, they may experience disappointment and disappointment. Get married

By summarizing the said material, it can be concluded that so far, various theoretical structures have been investigated and researched regarding the underlying factors related to behavioral and personality problems in divorce applicants; but few of them have come in the form of a single model that shows the mutual relations of these structures with each other. Therefore, according to the above-mentioned materials, the aim of the present study was to investigate the structural relationships of attachment styles in divorce applicants with emotional divorce mediated by marital burnout.

Methods: This research is applied in terms of its purpose and descriptive of the correlation type in terms of research method. The statistical population of this research includes all divorce applicants in Tabriz metropolis. A number of 250 people

Keywords

Marital Burnout,
Attachment Styles,
Emotional Divorce

Received: 02/08/2025

Published: 03/11/2025

were selected as a sample using convenience sampling and Gutman's Emotional Divorce Scale, Attachment Styles Questionnaire and Marital burnout Scale were implemented in them. Data were analyzed using Pearson's correlation coefficient and structural equation modeling in SPSS-24 and LISREL-8.80 software.

Results: The results showed that secure and ambivalent attachment style has no significant relationship with emotional divorce, and avoidant attachment style and emotional divorce have a significant positive relationship. Also, avoidant and ambivalent attachment style has a significant positive relationship with marital burnout and secure attachment style has a significant negative relationship with marital burnout. The results of the structural equation model showed that attachment styles have an effective role on emotional divorce and marital burnout. The results of the structural equation model showed an acceptable model.

Conclusion: The present study shows the defects in the functioning of attachment styles in the form of emotional divorce and marital burnout. This means that the interaction of these dysfunctions causes a person to choose answers in conflict situations that appear in the form of inappropriate and perhaps impulsive behaviors. In the meantime, attachment styles also influence the type of behavioral output of a person, and the environment, which acts as a personality processor and ontology, makes a person more vulnerable to behavioral abnormalities.

Conflicts of interest: None

Funding: None

Cite this article as:

Payam M, Mahmoud Aliluo M, Alivandi Vafa M. Causal Relationships of Attachment Styles to Emotional Divorce: The Mediating Role of Couple Burnout. Razi J Med Sci. 2025(3 Nov);32.121.

Copyright: ©2024 The Author(s); Published by Iran University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the CC BY-NC-SA 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en>).

*This work is published under CC BY-NC-SA 4.0 licence.

مقدمه

مطالعه سبک‌های دلبستگی در رابطه با طلاق عاطفی در سال‌های اخیر توجه فزاینده‌ای را به خود جلب کرده است. در هر جامعه‌ای که صحبت از اعتماد است، امکان قطع و از هم گسستن آن نیز ممکن است، باشد. اگر ازدواج را قراردادی بین یک زوج برای زندگی مشترک بدانیم، این قرارداد همواره پابرجا نبوده و امکان فسخ آن به دلایلی وجود خواهد داشت (۱).

طلاق یک واقعه نیست، بلکه فرآیندی است که با بروز دلایلی طی زمان شکل می‌گیرد و سرانجام به جدایی ختم می‌شود. طلاق را می‌توان از منظرهای گوناگون اعتقادی، قانونی، فرهنگی ... مورد بررسی قرار داد، ولی آنچه همواره به عنوان طلاق مطرح بوده است، جدایی زن از شوهر یا جدایی زوجین از زندگی مشترک و فسخ عقد است. اخیراً با توجه به تزلزل در ارزش‌ها و تغییر هنجارهای اجتماعی که باعث تغییر در نگرش‌ها، انتظارات و توقعات شده و به دلیل تغییراتی که در ساختار و روابط بین زوجین پدید آمده، با تقسیم بندی جدیدی مواجهیم که طلاق را به دو نوع رسمی و عاطفی (خاموش) تفکیک می‌کند. در طلاق رسمی، زن و مرد با مراجعه به دادگاه به طور قانونی از یکدیگر جدا شده و هیچ تعهدی نسبت به هم ندارند، اما طلاق عاطفی به گونه‌ای دیگر در زندگی زوجین به وجود می‌آید (۲). طلاق عاطفی مهمترین عامل از هم گسستگی ساختار و بنیادی ترین بخش جامعه یعنی خانواده است و موجب از هم پاشیدگی عاطفی خانواده می‌شود. در این نوع خانواده، زن و مرد زیر یک سقف زندگی می‌کنند، ولی هیچ رابطه احساسی میان زوجین نیست و یا بسیار کم است. این نوع طلاق در جایی ثبت نشده و نمود عینی ندارد، اما مهمترین نوع طلاقی است که زوجین و کودکان زیادی از آن رنج می‌برند. در چنین خانواده‌هایی به دلایل متعدد، تنش روانی حکمفرماست (۳).

در تبیین طلاق عاطفی رویکردهای مختلفی ارائه گردیده است که هر کدام با توجه به رویکردهای روانشناسانه نظریه پردازان سعی در توجیه و تبیین پدیده طلاق عاطفی نموده‌اند، به عنوان مثال نظریه سبک‌های دلبستگی، سبک‌های دلبستگی بزرگسالان را مطرح می‌کند و تبیین می‌کند اگر بین سبک‌های

دلبستگی تعاملات معیوبی وجود داشته باشد زمینه را برای ورود به مراحل طلاق عاطفی و جدایی فراهم می‌آورد.

بالبی (۴) معتقد است که یک شخص برای رشد سالم نیاز به پیوندی عاطفی دارد. او دلبستگی را «ارتباط پایدار بین دو انسان» توصیف کرد. همچنین فرآیند شکل‌گیری دلبستگی (پیوند عاطفی) نوزاد و مادر را تشریح کرد و نشان داد که چگونه سامانه (سیستم) احساسات و رفتارهای دلبستگی ماهیت تصورات و تجربه‌های فرد را از پیوند عاطفی و روابط بین شخصی تعیین می‌کنند. نظریه سبک‌های دلبستگی، بر روابط محیط خانواده تأکید کرده و آن را بر روابط بعدی مؤثر می‌داند. پژوهشگران سبک‌های دلبستگی را به عنوان عوامل پایدار و چند نسلی تلقی کرده و بیان می‌کنند که چگونگی تعاملات خانواده می‌تواند بر روابط زناشویی تأثیر بگذارد (۵). در راستای اصطلاحات نظریه کلاسیک دلبستگی، بزرگسالان دارای دلبستگی ایمن آن دسته افرادی هستند که یک حس مثبت نسبت به خود و درک مثبتی از دیگران دارند و از لحاظ اجتماعی اعتماد به نفس بیشتری دارند و موفق‌تر هستند (۶).

طبق نظریه دلبستگی، افراد هنگام برقراری رابطه نزدیک و صمیمانه یکی از این سه سبک دلبستگی را می‌پذیرند: ایمن، نایمن اضطرابی، نایمن اجتنابی (۷)!

سبک دلبستگی ایمن با میل به قدردانی، توجه و فدا کردن خود به خاطر افراد نزدیک و مهم ارتباط دارد. سبک دلبستگی نایمن اجتنابی با فقدان دلبستگی و علاقه نسبت به افراد مهم و نزدیک همراه است. افراد با دلبستگی نایمن اضطرابی در روابط صمیمانه خود احساس ناامنی و حسادت می‌کنند (۸). براساس این نظریه، تنش در روابط با عدم امنیت دلبستگی ارتباط دارد هنگامی که امنیت دلبستگی مورد تهدید قرار می‌گیرد، عصبانیت اولین پاسخ است. این عصبانیت اعتراضی در مقابل از دست دادن دلبستگی ایمن است. اگر چنین اعتراضی منجر به پاسخدهی نشود ممکن است با ناامیدی و فشار توأم شود و به صورت یک استراتژی مزمن برای کسب و حفظ الگو دلبستگی درآید. قدم بعدی، کندوکاو و جستجو است که بعداً منجر به افسردگی و ناامیدی می‌شود. اگر همه این

تحقیق شده است؛ اما تعداد کمی از آنها در قالب مدلی واحد که گویای روابط متقابل این سازه‌ها با همدیگر است، آمده است. بنابراین با توجه به مطالب مذکور، هدف پژوهش حاضر، بررسی روابط ساختاری سبک‌های دلبستگی در متقاضیان طلاق با طلاق عاطفی با واسطه دلزدگی زناشویی بود.

روش کار

روش این پژوهش توصیفی از نوع تحلیلی بود که در قالب مدل یابی معادلات ساختاری ارائه شد. جامعه بررسی شده در این پژوهش، شامل تمامی متقاضیان طلاق کلانشهر تبریز در سال ۱۴۰۰ بود. هویل (۱۱) و لولین (۱۲) تأکید کردند که برای استفاده از روش مدل یابی ساختاری حجم نمونه حداقل باید صد نفر باشد و حجم مطلوب نمونه برابر با دویست نفر است. در پژوهش حاضر، طبق دیدگاه هویل (۱۱) و لولین (۱۲)، برای دستیابی به نتایج پذیرفتنی و با در نظر گرفتن این احتمال که بسیاری از پرسشنامه‌ها بصورت ناقص جواب داده شوند، تصمیم بر آن شد تا نمونه‌ای برابر با ۳۰۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شود. از این تعداد، پرسشنامه‌های ۵۰ نفر از شرکت‌کنندگان پژوهش حذف شدند. در تحلیل نهایی اطلاعات پرسشنامه‌های ۲۵۰ آزمودنی وارد نرم افزار SPSS-24 شد.

برای جمع‌آوری داده‌ها از سه مقیاس خودگزارشی دهی طلاق عاطفی گاتمن، پرسشنامه سبک‌های دلبستگی و مقیاس دلزدگی زناشویی استفاده گردیده است.

مقیاس طلاق عاطفی گاتمن: مقیاس طلاق عاطفی که توسط گاتمن و سیلور (Silver) (۱۳) تدوین شده است، برای نخستین بار توسط جزایری در ایران ترجمه شد و مورد استفاده قرار گرفت. این مقیاس شامل جملاتی درباره جنبه‌های مختلف زندگی است که ممکن است فرد با آن موافق یا مخالف باشد که ۲۴ ماده دارد و به شیوه بله یا خیر باید به آن جواب داد. پاسخ بله امتیاز یک و پاسخ خیر صفر می‌گیرد. پس از جمع عبارات با یکدیگر، حداقل و حداکثر نمره فرد در

اقدامات شکست بخورد، رابطه دچار مشکل می‌شود، غم‌انگیز شده و جدایی رخ می‌دهد. پاسخ‌های خشن در روابط با وحشت از دلبستگی مرتبط اند که در آن زوج‌ها عدم امنیت خود را با اعمال کنترل و بدرفتاری نسبت به همسر خود تنظیم می‌کند. رخداد‌های تروماتیک یا آسیب‌زایی که به پیوند بین زوجین صدمه می‌زنند و اگر برطرف نشوند باعث نگهداری چرخه‌های منفی و ناامنی در دلبستگی می‌شوند، از جمله آسیب‌های دلبستگی اند. این رخدادها هنگامی اتفاق می‌افتند که یک زوج نمی‌تواند در لحظه نیاز فوری، به دیگری پاسخ دهد. رخداد‌های منفی مربوط به دلبستگی، مخصوصاً ترک کردن‌ها و خیانت‌ها، اغلب باعث وارد آمدن آسیب همیشگی به روابط نزدیک می‌شوند (۹).

یکی دیگر از مهمترین علت‌هایی که تأثیر بسزایی بر طلاق عاطفی دارد، دلزدگی زناشویی است. هر فردی ابتدا و در شکل طبیعی‌اش روابط زناشویی خود را با عشق و علاقه شروع می‌کند و حدس و گمان‌های اولیه او نیز حفظ و تداوم این رابطه است. اما گاهی پس از مدتی ممکن است زن و شوهر یا هر دوی آنها نسبت به عمق و شکل روابط شان دچار تردید شوند و چون بین توقعات خود از زندگی و واقعیت‌های موجود در زناشویی شان هماهنگی لازم را نمی‌بینند، ممکن است دچار سرخوردگی و دلزدگی زناشویی شوند. دلزدگی زناشویی حالت دردناک فرسودگی جسمی، عاطفی و روانی است که کسانی را متأثر می‌سازد که توقع دارند عشق رویایی به زندگی شان معنا ببخشد. این حالت زمانی بروز می‌کند که زوجین متوجه می‌شوند علی‌رغم تلاش‌هایشان در ایجاد روابط صمیمی و دوستانه، این روابط به زندگی شان معنا نخواهد داد. عبارت دیگر، دلزدگی از پا افتادن جسمی، عاطفی و روانی است که از عدم تناسب بین توقعات و واقعیت ناشی می‌شود (۱۰).

با جمع‌بندی مطالب گفته شده، می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که تاکنون سازه‌های نظری مختلفی در خصوص عوامل زمینه‌ساز مربوط به مشکلات رفتاری و شخصیتی در متقاضیان طلاق بررسی و

نمره های ۱۵ نفر از متخصصان روانشناسی مورد بررسی قرار گرفت. ضرایب توافق کندال برای سبک های دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۶۱ و ۰/۵۷ محاسبه شد. روایی همزمان مقیاس دلبستگی بزرگسال از طریق اجرای همزمان مقیاس های مشکلات بین شخصی (۱۸) و حرمت خود کوپر اسمیت (Coopersmith) (۱۹) در مورد یک نمونه ۳۰۰ نفری از آزمودنی ها ارزیابی و تأیید شد. نتایج تحلیل عوامل نیز با تعیین سه عامل سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا، روایی سازه مقیاس دلبستگی بزرگسال را تأیید کرد (۱۷)

مقیاس دلدزدگی زناشویی: به منظور اندازه گیری میزان دلدزدگی زناشویی زوجین از مقیاس ۲۱ سؤالی دلدزدگی زناشویی پاینز استفاده شده است. در این مقیاس، نمرات بالاتر نشان دهنده دلدزدگی بیشتر است و حد بالای نمره، ۱۴۷ و حد پایین نمره، ۲۱ می باشد. این مقیاس دارای سه مؤلفه خستگی عاطفی، خستگی روانی و خستگی جسمی است. خستگی عاطفی را با سؤال های ۲، ۵، ۶، ۹، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۱۷ و ۲۰، خستگی روانی را با سؤال های ۳، ۸، ۱۲، ۱۵، ۱۸ و ۱۹ و خستگی جسمی را با سؤال های ۱، ۴، ۷، ۱۰ و ۱۶ در طیف لیکرت از هرگز= یک تا همیشه= هفت ارزیابی می شود (۲۰). برای اولین بار در ایران توسط شاداب ترجمه شده است. خرده مقیاس خستگی جسمی دارای شش سؤال، خرده مقیاس خستگی روانی دارای هفت سؤال و خرده مقیاس خستگی عاطفی دارای هشت سؤال می باشد. همچنین، نویدی (۲۱) ضریب پایایی این پرسشنامه را با استفاده از آلفای کرونباخ در مورد ۲۴۰ نمونه ۰/۸۶؛ و ضریب پایایی به روش باز آزمایی را در فواصل یک، دو و چهار ماه ۰/۸۹، ۰/۷۶ و ۰/۶۶ درصد گزارش کرده است.

شیوه اجرای پژوهش به این صورت بود که پس از هماهنگی با مسئولان دادگستری تبریز، ۲۵۰ نفر به شیوه نمونه گیری در دسترس و با توجه به تکمیل کامل و همراه با دقت پرسشنامه های پژوهش، بعنوان نمونه وارد پژوهش شدند. سپس فرم رضایت اخلاقی شرکت در پژوهش در اختیار آزمودنی ها قرار گرفت و

کل مقیاس به ترتیب صفر و ۲۴ است؛ بدین صورت که در نمره بین صفر تا هشت احتمال جدایی در زندگی ضعیف است. در نمره بین هشت تا ۱۶ احتمال جدایی متوسط و در نمره بالاتر از ۱۶ احتمال جدایی بالا است؛ بنابراین نمرات بالا در این مقیاس نشان می دهد که احتمال طلاق عاطفی بیشتر است. در نسخه اصلی ضریب پایایی مقیاس بالای ۰/۷۰ گزارش شده است. در نسخه ایرانی مقیاس از روش آلفای کرونباخ برای تعیین ضریب پایایی مقیاس استفاده شد و آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۳ بدست آمد (۱۴). همچنین در پژوهش بیات مختاری (۱۵) روایی محتوایی مقیاس مطلوب گزارش شده است.

مقیاس دلبستگی بزرگسال (AAI): مقیاس دلبستگی بزرگسال، که با استفاده از مواد آزمون دلبستگی هازن و شیور (Hazan, & Shaver) (۱۶) ساخته و در مورد نمونه هایی از جامعه ایرانی هنجاریابی شده است (۱۷)، یک آزمون ۱۵ سؤالی است و سه سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا را در مقیاس ۵ درجه ای لیکرت (هیچ=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴، خیلی زیاد=۵) می سنجد. حداقل و حداکثر نمره آزمودنی در زیرمقیاس های آزمون به ترتیب ۵ و ۲۵ خواهد بود. ضرایب آلفای کرونباخ پرسش های هر یک از زیرمقیاس های ایمن، اجتنابی و دوسوگرا در مورد یک نمونه (۱۴۸۰ نفر شامل ۸۶۰ دختر و ۶۲۰ پسر) برای کل آزمودنی ها به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۸۹، ۰/۸۸، برای زنان ۰/۹۱، ۰/۹۰، ۰/۸۷ و برای مردان ۰/۹۰، ۰/۸۹ و ۰/۸۷ محاسبه شد، که نشانه همسانی درونی خوب مقیاس دلبستگی بزرگسال است. ضرایب همبستگی بین نمره های نمونه ۳۰۰ نفری از آزمودنی ها در دو نوبت با فاصله چهار هفته برای سنجش پایایی بازآزمایی محاسبه شد. این ضرایب در مورد سبک های دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا برای کل آزمودنی ها به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۳ و ۰/۷۴، برای زنان ۰/۸۶، ۰/۸۲، ۰/۷۵ و برای مردان ۰/۸۵، ۰/۸۱ و ۰/۷۳ محاسبه شد که نشانه اعتبار بازآزمایی رضایتبخش مقیاس است. روایی محتوایی مقیاس دلبستگی بزرگسال با سنجش ضرایب همبستگی بین

پارامتری و آزمون‌های مرتبط با برازش مدل بررسی شد. نتایج آن در جدول ۱ گزارش شده است. با توجه به نتایج جدول ۱، پیش فرض نرمال بودن داده‌ها رد نشد؛ بنابراین داده‌ها برای تحلیل همبستگی دومتغیری پیرسون و معادلات ساختاری قابل استفاده بود.

با بررسی ضریب همبستگی دومتغیری می‌توان گفت که بین سبک‌های دلبستگی و دلزدگی زناشویی و طلاق عاطفی همبستگی بالایی وجود دارد. براساس جدول ۲، میان سبک دلبستگی ایمن با دلزدگی زناشویی و طلاق عاطفی هم تغییری منفی و بالایی مشاهده شد؛ یعنی با افزایش سبک دلبستگی ایمن، دلزدگی زناشویی و طلاق عاطفی کاهش می‌یابد و با کاهش آن نیز افزایش می‌یابد. همچنین، میان سبک دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا با دلزدگی زناشویی و طلاق عاطفی هم تغییری مثبت و بالایی وجود داشت؛ یعنی با افزایش سبک‌های دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا، دلزدگی زناشویی و طلاق عاطفی افزایش می‌یابد و با کاهش آنها نیز کاهش می‌یابد. بین دلزدگی زناشویی و طلاق عاطفی هم تغییری مثبت و بالایی وجود داشت. در کنار بررسی همبستگی‌های دومتغیری که امکان استنباط سطحی از یافته‌های

به آنان اعلام شد که شرکت در پژوهش اختیاری است؛ همچنین به آنها اطمینان خاطر داده شد که اطلاعاتشان محرمانه خواهد ماند و فقط نتایج آن چاپ خواهد شد؛ بنابراین از آزمودنی‌ها درخواست شد تا در صورت صلاحدید فرم را تکمیل کنند. سپس آنها به پرسشنامه‌های پژوهش پاسخ دادند.

در این راستا، داده‌های بدست آمده از پرسشنامه‌ها در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی ارائه گردید. در آمار توصیفی، با استفاده از نرم افزار آماری SPSS، داده‌ها در قالب میانگین، انحراف استاندارد و همبستگی بین آنها ارائه شد. در آمار استنباطی، با استفاده از نرم افزارهای آماری SPSS-24 و LISREL-8.80 فرضیه‌ها و سؤال‌ها مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته‌ها

مجموع افراد شرکت کننده در این پژوهش ۲۵۰ بودند، که ۱۲۲ نفر مرد (۴۸/۸٪) و ۱۲۸ نفر زن (۵۱/۲٪) تشکیل داده بودند. همچنین، میانگین سنی (انحراف معیار) مردان برابر ۲۷/۷۰ (۳/۰۸) و میانگین سنی (انحراف معیار) زنان برابر ۲۶/۵۹ (۳/۲۴) بود. در کنار یافته‌های جمعیت شناختی، با هدف تحلیل استنباطی داده‌ها ابتدا پیش فرض‌های مرتبط با آمار

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی مرتبط با متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین (انحراف استاندارد)	چولگی	کشدگی
دلبستگی ایمن	۱۵/۹۳ (۴/۴۳)	-۰/۳۰۱	-۰/۵۶۱
دلبستگی اجتنابی	۱۱/۰۲ (۳/۷۶)	۰/۶۶۹	-۰/۲۳۳
دلبستگی دوسوگرا	۹/۰۲ (۲/۶۸)	۰/۹۶۹	-۰/۰۳۲
دلزدگی زناشویی	۶۷/۸۸ (۲۰/۰۴)	۱/۲۰۶	۱/۹۹۵
طلاق عاطفی	۵/۷۱ (۳/۴۴)	۰/۵۲۵	-۰/۱۹۰

جدول ۲- نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش

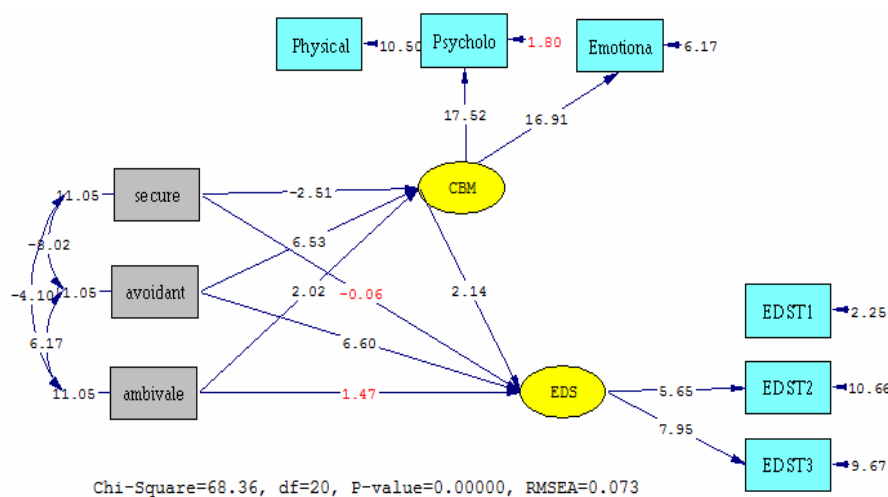
متغیر	دلبستگی ایمن	دلبستگی اجتنابی	دلبستگی دوسوگرا	دلزدگی زناشویی	طلاق عاطفی
دلبستگی ایمن	۱				
دلبستگی اجتنابی	-۰/۵۹۳**	۱			
دلبستگی دوسوگرا	-۰/۱۵۶**	۰/۳۶۶**	۱		
دلزدگی زناشویی	-۰/۴۴۷**	۰/۶۱۹**	۰/۱۳۰*	۱	
طلاق عاطفی	-۰/۲۲۰**	۰/۴۵۵**	۰/۱۳۴*	۰/۲۲۰**	۱

**P < ۰/۰۱

*P < ۰/۰۵

جدول ۳- شاخص‌های برازش مربوط به تحلیل مدل سبک‌های دلبستگی

شاخص برازندگی	دامنه قابل پذیرش	مقدار
Chi دو (X ²)	-	۱۱۳/۰۶
درجه آزادی (df)	-	۲۸
نسبت Chi دو به درجه آزادی	کمتر از ۵	۴/۰۳
شاخص برازندگی هنجار شده (NFI)	بزرگتر از ۰/۹۰	۰/۹۰
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	بزرگتر از ۰/۹۰	۰/۹۲
شاخص برازندگی فزاینده (IFI)	بزرگتر از ۰/۹۰	۰/۹۲
شاخص نکیوی برازش (GFI)	بزرگتر از ۰/۹۰	۰/۹۱
ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA)	کمتر از ۰/۰۸	۰/۰۷۷
ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد شده (SRMR)	کمتر از ۰/۰۸	۰/۰۶۵

شکل ۱- مدل برازش شده با معادلات ساختاری براساس ضرایب استاندارد شده

پژوهش را ممکن می‌کند، با هدف آزمون برازش مدل از تحلیل معادلات ساختاری استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۳ گزارش شده است. با بررسی شاخص‌های برازش مدل می‌توان دریافت، مجذور Chi که حاصل نسبت χ^2/df است، در آستانه پذیرفتنی قرار دارد و همپوشی بین مدل نظری و داده‌های پژوهش را نشان می‌دهد. با این حال، با توجه به تأثیرپذیری این شاخص از حجم نمونه از سایر شاخص‌ها استفاده شد. بررسی سایر شاخص‌ها در جدول مشخص می‌کند که از میان آنها ریشه میانگین خطای برآورد (RMSEA) ۰/۰۷۷، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI) ۰/۹۲، برازندگی نرم شده (NFI) ۰/۹۰ و

شاخص نکیوی برازش (GFI) ۰/۹۱ در حد مجاز و پذیرفتنی است. با توجه به اینکه تمامی شاخص‌های برازش در دامنه مجاز بودند، می‌توان گفت که داده‌های گردآوری شده با مدل پیشنهادی پژوهش تناسب داشتند. بنابراین مدل پیشنهادی از حمایت برخوردار بود و تایید شد.

در مطالعه حاضر برای ارزیابی روابط میانجی‌گری از آزمون بوت استرپ (Bootstrap) استفاده شد. بوت استرپ قدرتمندترین و منطقی‌ترین روش را برای ارزیابی اثرات غیر مستقیم فراهم می‌آورد. ارزیابی معنی‌داری این روابط را می‌توان به دو طریق بررسی کرد. روش اول با مراجعه به سطوح معنی‌داری و روش

جدول ۴- نتایج آزمون بوت استرپ برای اثرات واسطه‌ای

متغیر مستقل	متغیر واسطه‌ای	متغیر وابسته	ضریب استاندارد	خطای استاندارد	دامنه پایین	دامنه بالای	سطح معنی داری	تایید یا رد فرضیه
مدل سبک‌های دلبستگی	ایمن	دلزدگی زناشویی	-۰/۰۲۴	۰/۰۰۹	-۰/۰۲۱	۰/۰۰۶	۰/۰۴۱	تایید
	اجتنابی	دلزدگی زناشویی	۰/۰۷۰	۰/۰۶۰	-۰/۱۰۸	-۰/۰۳۶	۰/۰۲۴	تایید
	دوسوگرا	دلزدگی زناشویی	۰/۰۱۶	۰/۰۲۶	-۰/۰۱۷	۰/۰۶۷	۰/۷۴۶	رد

(۲۴)، محمدی مهر و آیت اله کریمی (۲۵)، هیرشبرگر، سیریواستاوا، مارش، کووان و کووان (۲۶)، مامی و عسگری (۱۴)، حیدری و اجتماعی سنگری (۲۷) می باشد. از طرف دیگر، نتایج پژوهش حاضر نشان داد که سبک دلبستگی دوسوگرا با طلاق عاطفی ارتباط معناداری ندارد که به نتایج همسو با تحقیقات قبلی دست نیافت.

در تبیین نتایج می توان چنین عنوان کرد که عوامل مهمی در سال های اخیر با طلاق عاطفی زوجین تأثیرگذار بوده است که لازم است به آنها توجه لازم مبذول شود زیرا که وجود بعضی از عوامل مانند سبک‌های دلبستگی هر یک از زوجین می‌تواند بر طلاق عاطفی و دلزدگی زناشویی تأثیرگذار باشد. تجارب اولیه هر یک از زوجین با والدین و یا نوع رابطه هیجانی فرد با والدین خود در دوران کودکی از جمله این عوامل در بروز طلاق عاطفی در روابط زوجین به شمار می آید. در این راستا، نظریه سبک دلبستگی، بر روابط اولیه در محیط خانواده تأکید کرده و آن را بر روابط بعدی مؤثر می داند. آنها سبک های دلبستگی را به عنوان عوامل پایدار تلقی کرده و پیشنهاد می کنند که چگونه خانواده مبدأ شخص می تواند بر روابط زناشویی اثر بگذارد. مطالعات مبتنی بر آسیب شناسی تحولی نیز رابطه بین تجارب منفی اولیه خانوادگی و مشکلات افراد بزرگسال در انجام تکالیف تحولی و مشکلات روانشناختی و شبکه های معیوب زناشویی را مورد تأکید قرار می دهند. بالبی (۴) بر این عقیده بود که نظریه دلبستگی تنها یک نظریه تحول کودک نیست، بلکه نظریه تحول در فراخانای زندگی نیز می

دوم با بررسی فاصله های اطمینان. در صورتی که حد بالا و پایین با فاصله اطمینان ۹۵٪ برای مسیر واسطه ای هم علامت باشند (هر دو مثبت یا هر دو منفی) و یا به عبارتی مقدار صفر بین این دو حد قرار نگیرد مسیر مورد نظر در سطح $p > ۰/۰۵$ معنی دار است. جدول ۴ نتایج آزمون بوت استرپ را گزارش کرده است.

نتایج جدول شماره ۴ نشان می دهد مسیر سبک دلبستگی ایمن و اجتنابی به طلاق عاطفی با واسطه‌گری دلزدگی زناشویی به ترتیب با ضرایب استاندارد -۰/۰۲۴ و ۰/۰۷۰ در سطح $p < ۰/۰۵$ معنی دار است. بنابراین، با توجه به نتایج آزمون بوت استرپ، سبک دلبستگی ایمن و اجتنابی با واسطه‌گری دلزدگی زناشویی اثر معنی داری بر طلاق عاطفی دارد. در حالی که، مسیر سبک دلبستگی دوسوگرا به طلاق عاطفی با واسطه‌گری دلزدگی زناشویی با ضریب استاندارد ۰/۰۱۶ در سطح $p < ۰/۰۵$ معنی دار نیست. بنابراین، با توجه به نتایج آزمون بوت استرپ، دلبستگی دوسوگرا با واسطه‌گری دلزدگی زناشویی اثر معنی داری بر طلاق عاطفی ندارد.

بحث

هدف از پژوهش حاضر بررسی روابط ساختاری عامل سبک‌های دلبستگی بر طلاق عاطفی با میانجی‌گری دلزدگی زناشویی بود. یافته ها نشان داد بین سبک دلبستگی اجتنابی با طلاق عاطفی رابطه مثبت معنادار وجود دارد. این یافته ها در راستای پژوهش صابونچی، دوکانی فرد و بهبودی (۲۲)، جزایری، دلاور و دورتاج (۲۳)، صمدی کاشان، جعفری، محمودپور و قاسمزاده

دیگران است. در نتیجه دل‌بستگی ناایمن با عدم برقراری روابط بین فردی پایدار و استفاده از راهبردهای مقابله‌ای ناسازگار همراه است که این عوامل نخست باعث کاهش روابط مثبت و سازنده با همسر و در نهایت باعث طلاق عاطفی می‌شود.

همچنین یافته‌ها نشان داد بین سبک دل‌بستگی ایمن و دلزدگی زناشویی رابطه منفی معنادار و بین سبک‌های دل‌بستگی اجتنابی و دوسوگرا رابطه مثبت دوسوگرا وجود دارد. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های بطلانی، احمدی، بهرامی، شاه‌سیاه و محبی (۲۸) (۱۳۸۹)، غفوری، گل‌پرور، مهدی‌زادگان (۲۹) (۱۳۸۷) و نوروزی و نوایی‌نژاد (۳۰) (۱۴۰۰) همسو می‌باشد.

در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت سیستم‌های دل‌بستگی در جریان وقایع استرس‌زای زندگی از قبیل تعارض‌ها فعال شده و در موقعیت‌های تعارض‌زا از هر یک از سبک‌های دل‌بستگی رفتارها و تظاهرات هیجانی خاصی سر بر می‌آورد. بنابراین داشتن سبک دل‌بستگی ناایمن (اجتنابی و دوسوگرا) باعث می‌شود افراد تجارب رمانتیک و ارتباطی خود را از دیدگاه منفی بنگرند و کیفیت زندگی زناشویی آنها تحت تأثیر قرار می‌گیرد و منجر به دلزدگی زناشویی می‌گردد. همچنین همسران در رابطه با یکدیگر صمیمیت نداشته و در جریان بروز مشکلات حامی یکدیگر نیستند و انباشته شدن فشارهای روانی تضعیف‌کننده عشق و افزایش تدریجی خستگی و یکنواختی و جمع شدن رنجش‌های کوچک به بروز افسردگی و دلزدگی کمک می‌کند. از آنجا که افراد دارای سبک دل‌بستگی اجتنابی قادر به برقراری روابط عمیق و صمیمی با دیگران نیستند تعارض‌های بین فردی بیشتری را با همسر تجربه می‌کنند که خود می‌تولند یک عامل قوی و زمینه‌ساز برای دلزدگی زناشویی باشد.

پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آتی، به منظور استنتاج روابط علی و شفاف کردن توالی زمانی بین متغیرهای پژوهش، مطالعات طولی هم انجام پذیرد. همچنین، با توجه به اینکه مسائل فرهنگی در زندگی زناشویی افراد تأثیر دارد، پیشنهاد می‌شود این پژوهش

باشد. بالبی اظهار می‌دارد که دل‌بستگی، پیوند هیجانی پایدار بین دو فرد می‌باشد به طوری که یکی از دو طرف کوشش می‌کند نزدیکی و مجاورت با موضوع دل‌بستگی را حفظ کرده و به گونه‌ای عمل کند تا مطمئن شود که ارتباط ادامه می‌یابد. بالبی (۴) بر این باور است که این گره‌های هیجانی متقابل که به نزدیکی مادر و کودک منجر می‌شود، نخستین تجلی‌های دل‌بستگی پیش‌بینی رضایت زناشویی براساس سبک‌های دل‌بستگی محسوب می‌شود. دل‌بستگی، نگهدارنده نزدیکی متقابل بین دو فرد در تمام مراحل زندگی است. بر همین اساس الگوهای فعال درونی از چهره دل‌بستگی یعنی باورها، انتظارات و احساس‌های فرد در مورد حساسیت و پاسخ‌دهندگی چهره دل‌بستگی و شامل ارزش‌های شایستگی‌هایی می‌شود که فرد برای خود در دریافت توجه و محبت از دیگران قایل می‌شود. در نتیجه، کیفیت روابط مادر-کودک در دوران کودکی در تحول الگوهای فعال درونی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و روابط نزدیک و صمیمانه در بزرگسالی نیز تحت تأثیر همین الگوهای فعال درونی قرار می‌گیرند.

روشن است که در زندگی مشترک افرادی که سبک دل‌بستگی ایمن دارند، از این رابطه بیشتر رضایت دارند و تعهد بیشتری هم نشان می‌دهند. آنان به شریک زندگی‌شان اعتماد می‌کنند و از زندگی لذت بیشتری می‌برند. کسانی که سبک دل‌بستگی اجتنابی را دارند، ممکن است در رابطه ازدواج هم، دل‌بستگی و علاقه محکم و شدیدی نداشته باشند. از این رو شاید هنگام قطع رابطه کمتر ناراحت شوند اما از رابطه موجود هم زیاد لذت نمی‌برند و زندگی برایشان شیرین و رضایت‌بخش نیست. بر همین اساس هر سبکی از دل‌بستگی، در حقیقت بر معیارهای شخصی زوجین اثر می‌گذارد و آن‌ها نیز براساس همین سبک دل‌بستگی، نسبت به خودشان و شریک زندگی‌شان، قضاوت می‌کنند و رضایت یا عدم رضایت از زندگی مشترک را به آن‌ها بر می‌گردانند.

بطور کلی، دل‌بستگی ایمن بیانگر دیدگاه مثبت و دل‌بستگی ناایمن بیانگر دیدگاه منفی نسبت به خود و

مشارکت نویسندگان

تمامی مراحل پژوهش از شکل‌گیری ایده اولیه تا آماده‌سازی نسخه نهایی مقاله به صورت مستقل توسط نویسنده صورت گرفته است. سپس، مقاله توسط اساتید راهنما/مشاور مورد بازنگری علمی و ویرایشی قرار گرفته و پیشنهادهای اصلاحی آنان در جهت ارتقای کیفیت علمی و شفافیت متن اعمال گردیده است.

References

- Hajjani E, Haghghatian M, Keshavarz H, Yazdani A. An analysis of quality of life among emotional divorced women (case study: Shahrekord). *Socio Cult Strategy J*. 2013;2(6):159-185. Persian.
- Bohannon P. The six stations of divorce. In: Bohannon P, editor. *Divorce and after: an analysis of the emotional and social problems of divorce*. Garden City (NY): Doubleday; 1970. p. 33-62.
- Gottman JM. *The marriage clinic: a scientifically based marital therapy*. New York: W.W. Norton & Company; 1999.
- Bowlby J. *Attachment and loss*. Vol. 3, Loss: sadness and depression. New York: Basic Books; 1980.
- Goldenberg H, Goldenberg I. *Family therapy: an overview*. 8th ed. Belmont (CA): Brooks/Cole, Cengage Learning; 2013.
- Cann A, Norman MA, Welbourne JL, Calhoun LG. Attachment styles, conflict styles and humour styles: interrelationships and associations with relationship satisfaction. *Eur J Pers*. 2008;22(2):131-146. doi:10.1002/per.666.
- Ainsworth MDS, Blehar MC, Waters E, Wall S. *Patterns of attachment: a psychological study of the strange situation*. Hillsdale (NJ): Lawrence Erlbaum Associates; 1978.
- Kleinke CL. *Coping with life challenges*. 2nd ed. Pacific Grove (CA): Brooks/Cole; 1998.
- Johnson SM, Denton W. Emotionally focused couple therapy: creating secure connections. In: Gurman AS, Jacobson NS, editors. *Clinical handbook of couple therapy*. 3rd ed. New York: Guilford Press; 2002. p. 221-250.
- Pines AM. Teacher burnout: a psychodynamic existential perspective. *Teach Teach Theory Pract*. 2002;8(2):121-140. doi:10.1080/13540600220127331.
- Hoyle RH, editor. *Structural equation modeling: concepts, issues, and applications*. Thousand Oaks (CA): Sage Publications; 1995.
- Loehlin JC. *Latent variable models: an*

در سایر شهرهای کشور توسط پژوهشگران انجام و نتایج آن با پژوهش حاضر مقایسه گردد. این مطالعه دارای چند محدودیت بود. ابتدا اینکه مطالعه حاضر روی متقاضیان طلاق که جمعیت نسبتاً همگنی هستند، انجام شده است؛ بنابراین، در تعمیم نتایج به جمعیت‌های دیگر محدودیت وجود دارد. محدودیت دیگر اینکه ماهیت مقطعی مطالعه حاضر، مانع استنتاج‌های علی و شناخت دقیق ماهیت واقعی روابط بین متغیرهای پژوهش می‌شود. احتمال زیادی وجود دارد که ترتیب زمانی شکل‌گیری متغیرها براساس مدل فرضی ارائه شده باشد؛ با وجود این، قطعاً نمی‌توان بر پایه این مطالعه حالت‌های جایگزین دیگر را رد کرد. سرانجام اینکه مشخص نیست نمرات حاصل از این ابزار تا چه اندازه با رفتارهای واقعی در زندگی روزمره مرتبط است.

نتیجه‌گیری

در مجموع، مطالعه حاضر نقص در کارکرد سبک‌های دلبستگی خود را در قالب طلاق عاطفی و دلزدگی زناشویی نشان می‌دهد. بدین معنا که تعامل این بدکارکردی‌ها باعث می‌شود تا فرد در موقعیت‌های تعارضی، پاسخ‌هایی را انتخاب نماید که در قالب رفتارهای نامناسب و شاید تکانشی بروز یابد. در این میان، همچنین سبک‌های دلبستگی بر نوع برون داد رفتاری فرد تأثیرگذار هستند و محیط که در نقش پردازشگر و هسته شناختی شخصیت عمل می‌کند فرد را نسبت به ناپهنجاری‌های رفتاری آسیب‌پذیرتر می‌کند.

تقدیر و تشکر

از کارکنان و شرکت‌کنندگان شعبات دادگاه‌های خانواده تبریز که در این پژوهش همکاری نمودند، نهایت تشکر را داریم.

ملاحظات اخلاقی

تمامی ملاحظات اخلاقی در مطالعه رعایت شد.

- introduction to factor, path, and structural equation analysis. 4th ed. Mahwah (NJ): Lawrence Erlbaum Associates; 2004.
13. Gottman JM, Silver N. Success or failure in marriage. Jazayeri A, translator. Tehran: Khojasteh Publishing; 2008. Persian.
  14. Mami S, Asghari M. The role of self-differentiation and attachment styles in predicting emotional divorce. In: Proceedings of the Regional Conference on Divorce Pathology; 2014; Saqqez, Iran. Saqqez: Islamic Azad University, Saqqez Branch; 2014. Persian.
  15. Bayat Mokhtari S. The effectiveness of group reality therapy on reducing emotional divorce and its psychological consequences [master's thesis]. Mashhad: Faculty of Educational Sciences and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad; 2012. Persian.
  16. Hazan C, Shaver PR. Romantic love conceptualized as an attachment process. *J Pers Soc Psychol.* 1987;52(3):511-524. doi:10.1037/0022-3514.52.3.511.
  17. Besharat MA. Adult attachment inventory: questionnaire, instruction and scoring key (Persian version). *Dev Psychol Iran Psychol.* 2013;9(35):317-320. Persian.
  18. Horowitz LM, Rosenberg SE, Baer BA, Ureño G, Villaseñor VS. Inventory of interpersonal problems: psychometric properties and clinical applications. *J Consult Clin Psychol.* 1988;56(6):885-892. doi:10.1037/0022-006X.56.6.885.
  19. Coopersmith S. Manual of the Coopersmith Self-Esteem Inventories (SEI). Palo Alto (CA): Consulting Psychologists Press; 1990.
  20. Pines AM. What can we do so that dream love does not lead to boredom? Shadab F, translator. Mashhad: Quds Press; 2002. Persian.
  21. Navidi F. Investigating and comparing the relationship between marital boredom and organizational climate factors in staff of education departments and nurses of Tehran hospitals [master's thesis]. Tehran: Shahid Beheshti University; 2005. Persian.
  22. Saboonchi F, Dokaneifard F, Behbodi M. Structural model of marital satisfaction based on attachment styles and early maladaptive schemas with mediation of sensation seeking. *Q Appl Psychol.* 2020;14(1):119-138. doi:10.52547/apsy.14.1.119.
  23. Jazayeri SH, Delavar A, Dortaj F. The relationship between personality characteristics, emotional intelligence, attachment style and voluntary activities, and the happiness of employed women. *Yafte.* 2018;20(3):67-82. Persian.
  24. Samadi Kashan S, Jafari F, Mahmoodpour A, Ghasemzadeh S. Prediction of divorce and loneliness tendency based on attachment styles with respect to the role of mediation self-differentiation. *Couns Res Dev.* 2019;17(68):128-151. Persian.
  25. Mohammadimehr Z, Karimi Baghmalek A. The relationship between emotional intelligence, attachment styles and optimism with marital satisfaction. *Interdiscip J Educ.* 2017;1(2):50-58. Persian.
  26. Hirschberger G, Srivastava S, Marsh P, Cowan CP, Cowan PA. Attachment, marital satisfaction, and divorce during the first fifteen years of parenthood. *Pers Relatsh.* 2009;16(3):401-420. doi:10.1111/j.1475-6811.2009.01230.x.
  27. Heidari H, Ejtemae Sangari N. Predicting emotional divorce of couples based on secure and insecure attachment styles. In: Proceedings of the First International Conference on New Research in Humanistic Sciences; 2015; Tehran, Iran. Tehran: Institute of Managers Idepardaz; 2015. Persian.
  28. Botlani S, Ahmadi A, Bahrami F, Shahsiah M, Mohebbi S. Effect of attachment-based couple therapy on sexual satisfaction and intimacy. *J Fundam Ment Health.* 2010;12(46):496-505. doi:10.22038/jfmh.2010.1089.
  29. Ghafouri Varnoosfaderani MR, Golparvar M, Mahdizadegan I. A study of attachment styles and religious attitudes as predictors of success or failure of marital relationship. *J Res Behav Sci.* 2010;7(2):143-153. Persian.
  30. Nowrozi S, Navabinejad S. The predictive role of attachment styles in marital burnout of married women in Tehran. *Stud Res Behav Sci.* 2021;3(6):117-126. Persian.